

B.O.O.G. Bewoners- en Ontwikkelings Organisatie 's-Gravendijkwal

Notitie (drugs)overlast en de toekomst van de 's-Gravendijkwal

14 juni 2004, drs. Jeanne Hogenboom, secretaris (beleid).

Deze notitie werd opgesteld ten behoeve van de Raadscommissie Bestuur en Veiligheid, voor haar vergadering van 17 juni 2004.

De notitie heeft betrekking op problemen rond overlast op de 's-Gravendijkwal en bestaat uit de volgende onderdelen:

Korte termijn: opvang	- januari tot juni
- stand van zaken
- vragen en randvoorwaarden
Langere termijn: beleid	- en nog veel meer
- wat willen bewoners
- richting oplossingen.

1. Januari tot juni

Begin januari j.l ontvingen - o.a.- de bewoners van de 's-Gravendijkwal een brief van wethouder De Faria (6/1) met de mededeling dat een experimentele gebruikersruimte (al snel 'de spuitbus' gedoopt) in de straat zou worden gezet. Wethouder Van Sluis gaf in goed bezochte voorlichtingsbijeenkomsten aan dat het een, door GGD-ambtenaren zorgvuldig voorbereid en door B&W reeds genomen, besluit betrof.

De - al enkele jaren bestaande, maar informele - bewonersorganisatie kwam in actie en maakte ernstig bezwaar tegen het experiment, daarbij gesteund door verslaafdenbelangengroepen, ervaringsdeskundigen in de verslaafdenopvang en wijkorganen, en -informeel- de wijkpolitie. Er werden notities en brieven opgesteld en aan leden van het College en de Raadscommissie Bestuur en Veiligheid toegezonden. Ook werd een schokkende 'bolletjeskaart' verspreid.¹

In de raadscommissievergadering van (29/1) werd het college 'teruggefloten' door vrijwel de gehele raadscommissie en werd verzocht een andere oplossing te onderzoeken.

De GGD c.s. stelde rapporten op (3/3 en 29/3) om de verslaafden- en maatschappelijke opvang in Rotterdam in kaart te brengen.² Enkele maanden en een wethouder later, werd genoemde GGD-inventarisatie in de raadscommissie besproken. Tegen de inventarisatie bracht de Bewonersorganisatie 's-Gravendijkwal in, dat een meting verdeeld over deelgemeenten toch weer een onvolledig beeld van de 's-Gravendijkwal-belasting geeft en dat het niet meetellen van verslaafdenopvang waarmee gemeentelijke instanties geen contact onderhouden (bijvoorbeeld de al jarenlang overlast veroorzakende Sister of Charity), al

¹ 's-Gravendijkwal heeft er genoeg van, of: zonder strategisch beleid geen goede oplossing mogelijk voor 's-Gravendijkwal (notitie van bewoners, met begeleidende brief), 1-04; Geen Perron Nul aan de 's-Gravendijkwal (bolletjeskaart door bewoners), 1-04; Brief aan burgemeester van bewonersorganisatie, 6-2-04;

² van vangnet naar springplank: dak- en thuislozenbeleid in Rotterdam (notitie door GGD/SoZaWe, brief wethouder), 3-04; Stand van zaken bestaande en geplande voorzieningen verslavingszorg en maatschappelijke opvang per februari 2004 (schema, kaart en brief door GGD/SoZaWe/wethouder), 3-3-04.

evenzeer een vertekend beeld (of 'papieren werkelijkheid') geeft.³ De wethouder gaf aan plannen te hebben voor een coördinerend orgaan voor diverse soorten opvang.

Niet lang daarna werd een delegatie van B.O.O.G. bij Mw. Van den Anker uitgenodigd (1/6), voor de mededeling dat een oplossing gevonden is: een inpandige gebruikersruimte in de bestaande vestiging van DeltaBouman, met 'gebruikersrechten' voor 25 pasjeshouders. Deze oplossing was het resultaat van overleg tussen wethouder, GGD en DeltaBouman. Een dag later viel een brief hierover in de bus bij de 's-Gravendijkwal bewoners. Een week later besloot de raadscommissie Bestuur en Veiligheid aan dit onderwerp tijd te besteden in haar vergadering van 17 juni a.s.

Na de felle acties van januari j.l. heeft de bewonersorganisatie:

- zich verder geïnformeerd over gang van zaken, procedures, enzovoorts;
- zichzelf geformaliseerd van actiegroep naar vereniging i.o. B.O.O.G.;
- haar website herzien⁴;
- bezwaar ingediend tegen heropening van een seksband (vergunning werd verleend);
- grondig onderbouwd negatief advies opgesteld over uitbreiding van vergunning van 'oud' seksband (de vergunningaanvraag is voorlopig ingetrokken);
- juridische bezwaarprocedure in gang gezet tegen de 'spuitbus';
- haar standpunt over drugsoverlast verder ontwikkeld;
- haar ideeën over aanpak van de 's-Gravendijkwal verder ontwikkeld;
- een voorstel tot ontwikkeling van Plan van Aanpak aan de burgemeester gedaan (geen reactie tot heden);
- politieke en bestuurlijke ontwikkelingen gevolgd en waar nodig aanvullende of kritische informatie naar de raadcommissie gezonden.

Ook heeft de bewonersorganisatie gesprekken gevoerd en/of contacten gelegd met:

- organisaties voor verslaafden(etc.)opvang: DeltaBouman, De Ontmoeting, Bavo;
- bewonersorganisaties Middelland en Actiegroep Oude Westen;
- wijkpolitie Middelland/Delfshaven en Oude Westen;
- wijkontwikkelingsmaatschappij WOM (op initiatief van de burgemeester, maar met weinig resultaat), die aan de zuidzijde van de 's-Gravendijkwal een project uitvoert;
- pers (huis-aan-huisbladen; Radio/TV Rijnmond).

Daarnaast hebben individuele bewoners gecorrespondeerd met relevante organisaties en bestuurders (bijvoorbeeld: wethouders Pastors en Van den Anker; Voorzitter deelgemeente Delfshaven; Bavo; wijkpolitie; Roteb).

Het genoemde gesprek van 1/6 met Wethouder Volksgezondheid en Veiligheid, mw. Van den Anker, resulteerde bovendien in een verzoek van de wethouder aan Roteb om actie te nemen (i.v.m. graffiti) en een verzoek van haar kant aan beide voorzitters van Deelgemeenten Delfshaven en Centrum, om contact met B.O.O.G. op te nemen in verband met gesignaleerde bestuurlijk vacuüm (tot op heden heeft geen actie plaatsgevonden).

Geen van de direct betrokkenen heeft dus stilgezeten. Wat is nu het resultaat ?

³ Brief aan raadscommissie B&V mbt voorzieningen verslavingszorg en maatschappelijke opvang (betreft stukken door GGD van 3-04), alsmede spuitbus, (brief van bewoners, 12-5-04).

⁴ [Hwww.sgravendijkwal.nl](http://www.sgravendijkwal.nl)H (hier zijn ook belangrijke notities en brieven opgenomen).

2. Stand van Zaken

Een zich formaliserende bewonersorganisatie heeft zich genesteld als een spin in het web, is doende haar achterban formeel aan zich te binden en wil geraadpleegd worden waar het de toekomst van de 's-Gravendijkwal aangaat. De vereniging zoekt naar middelen om het huidige niveau van activiteiten (nu op vrijwillige basis) te handhaven. Ondertussen worden activiteiten voor de toekomst gepland (zie hierna).

De wijkpolitie van beide wijken waarmee de 's-Gravendijkwal te maken heeft, doet haar best de problemen aan te pakken en heeft een goede verstandhouding met de bewoners opgebouwd. Helaas wordt de politie in praktijk ook gehinderd door de 'erfscheiding' en de toenemende overlast.

De Roteb voert meer schoonmaakacties uit dan in het recente verleden.

Het college heeft besloten de spuitbusplannen te laten varen, een inbandige gebruikersruimte lijkt de oplossing voor de verslaafdenoverlast in Oude Westen. Daarbij is overwogen:

- voor 25 verslaafden (uit een geïdentificeerde groep van 54) wordt de gebruikersruimte toegankelijk;
- die verslaafden zijn reeds gesignaleerd in Oude Westen en komen al in de DeltaBouman huiskamer.

Van een uitbreiding van bezoekers zal geen sprake mogen zijn.

Dit lijkt dus wel degelijk een streven naar stabilisering van de verslaafdenproblemen op de 's-Gravendijkwal in te houden en een deel van de oplossing voor de overlast in Oude Westen te bieden.

Maar...de randvoorwaarden zijn onduidelijk, of helemaal niet geformuleerd.

3. Vragen en randvoorwaarden

Met betrekking tot de inbandige gebruikersruimte bij DeltaBouman op de 's-Gravendijkwal, heeft B.O.O.G. toch wel een flink aantal vraagtekens te plaatsen. Zoals:

a. 25 ?

De wethouder geeft in haar brieven⁵ in het gesprek van 1/6 aan dat pasjes worden afgegeven en dat er slechts gebruikersrechten zijn voor 25 verslaafden. Het aantal mensen met *toegang tot de Huiskamer* wordt op een hard maximum van het huidige niveau gesteld (welk aantal is dat ?). Een garantie dat het aantal van 25 *gebruikers* een even hard maximum is, gaf de wethouder ook na aandringen niet af.

Waarom niet ? De wethouder stelt nadrukkelijk dat elke buurt van Rotterdam zijn aandeel in de grote stadsproblemen zal moeten vervullen. Daar kunnen wij het alleen maar mee eens zijn. Maar eerder (door notities en bolletjeskaart) hebben wij al aangetoond, dat de 's-Gravendijkwal wat dat betreft al overladen is.

b. Afspraken DeltaBouman en wethouder ?

DeltaBouman geeft te kennen dat dit het maximum is waarvoor zij controle kunnen garanderen, meer niet. Ook verzekerde de organisatie ons, dat zij er naar streven dat de

⁵ Brief aan bewoners over gebruikersruimte (van wethouder, 1-6-04); Brief aan bewoner persoonlijk (van wethouder, 4-6-04)

gebruikersruimte 's-Gravendijkwal als tegenhanger een andere ruimte voor andere verslaafden in Oude Westen krijgt (bijvoorbeeld aan de Kruiskade, waar een grote concentratie van problemen zit). Toch lijkt weinig vast te staan. Welke toezeggingen heeft DeltaBouman van de wethouder ?

c. Afspraken met Delfshaven ?

De voorzitter van deelgemeente Delfshaven heeft gemeld dat uitbreiding misschien mogelijk moet zijn, ondanks een open brief van bewonersorganisatie Middelland. Dit is des te merkwaardiger omdat feitelijk de problemen van Oude Westen/Centrum, de 54 geïdentificeerde verslaafden, nu *toch* in Middelland/Delfshaven worden opgevangen. Hetzelfde Middelland waar een van de weinige centra voor cultureel-maatschappelijk werk door bezuinigingen moest sluiten en waar de wijkpolitie aangeeft dat de situatie bijna onhandelbaar wordt (daarbij weinig erkenning krijgend van het hoofdkantoor in het centrum). Hoe verhoudt het aantal van 54 verslaafden van Oude Westen zich tot de verslaafden van Middelland ? Worden die ook aan de grenzen (net buiten de grenzen) van de wijk opgevangen ? Daarvoor zijn de bewoners van 's-Gravendijkwal zeer bevreesd.

d. Afspraken over overlastbestrijding ?

B.O.O.G. heeft te kennen gegeven, alleen met een goed plan van aanpak voor controle, handhaving en overlastbeperking de gebruikersruimte misschien aanvaardbaar te vinden. Navraag leert echter dat een plan van aanpak in dit kader nog ontbreekt, bij: politie, DeltaBouman, andere organisaties voor opvang zoals De Ontmoeting.

In haar eis dat een serie zeer scherpe afspraken moet worden gemaakt, worden de bewoners gesteund door de wijkpolitie Delfshaven.

Maar welke afspraken zijn tussen College, DeltaBouman, GGD en politie gemaakt, anders dan het nog vage: 'er is een maximum van 25' ?

De 'spuitbus' zou worden geëvalueerd na 4 maanden. Geldt dat ook voor het project van inpandige gebruikersruimte ?

e. Welke informatiebronnen worden gebruikt ?

- De selectie van GGD, ongetwijfeld professioneel uitgevoerd en met goede bedoelingen, is voorsnog niet inzichtelijk. Hoe komt men aan 54 verslaafden ? Deze mensen bevinden zich niet op alleen de 's-Gravendijkwal en aangrenzende straten, dus wie wordt hier opgevangen ?

- In relatie met het voorgaande: uitsluitend instanties die met GGD of SoZaWe te maken hebben worden in kaart gebracht. Particuliere opvanghuizen vallen geheel buiten het perspectief, maar 'zitten er wel'!

- Statistische gegevens over de 's-Gravendijkwal (niet alleen mbt opvangoverlast) blijken uiterst kritisch benaderd te moeten worden. Veel diensten meten uitsluitend hun eigen probleemgebieden, politie noteert klachten op diverse manieren (of niet), de 's-Gravendijkwal wordt in deelgemeentegeraad voor 50% meegenomen.

f. Waarom waterbedeffect ontkennen ?

Bewoners van de 's-Gravendijkwal hebben al langere tijd ervaren dat de straat danig is volgelopen met rondzwervende personen (zie hierna: *een kleine geschiedenis*). De politie van Wijk Middelland geeft aan dat uit meldingen blijkt dat de druk op de wijk, c.q. 's-Gravendijkwal is toegenomen.⁶ Opvangdeskundigen erkennen dat de toegenomen overlast veroorzaakt wordt doordat meer mensen uit centrum een plekje zoeken.⁷

⁶ Interview Radio Rijnmond (uitgezonden 4-6-04)

⁷ Gesprek De Ontmoeting en B.O.O.G. (11-6-04)

Waarom ontkennen korpschef en korpsbeheerder het zogenaamde waterbedeffect, veroorzaakt door schoonvegen van centrum en centraal station, en sluiten van Pauluskerk, terwijl observerende bewoners en professionals dit effect wel degelijk onderkennen ?

4. En nog veel meer

Deze notitie heeft betrekking op de problemen rond opvang van verslaafden en dak-/thuislozen. In eerdere notities hebben wij aangegeven, dat dat bepaald niet het enige grote probleem van de 's-Gravendijkwal is. Hier wordt nog eens kort opgesomd wat de grote problemen zijn, waarbij voor dit moment wordt verwezen naar genoemde eerdere notities.

Een bonte verzameling problemen:

- prostitutie in sekshuizen, legaal en illegaal, het overzicht is nergens;
- kamerverhuur, legaal en illegaal, eveneens: geen overzicht;
- officiële hotels en hotels die gesloten zijn maar waarin gedeald wordt of kamers per uur verhuurd worden;
- verwaarloosde groenvoorzieningen;
- tunneltraverse met milieubelasting die huidige normen overschrijdt;
- druk, hard rijdend parallelverkeer;
- bestuurlijk vacuüm tussen Delfshaven en Centrum;

Maar, gelukkig, er zijn ook gunstige ontwikkelingen:

- een groot aantal bewoners heeft huizen met karaktervolle gevels opgeknapt;
- meer mensen met kinderen komen of blijven op de 's-Gravendijkwal wonen;
- achtertuinen worden veelal liefdevol beheerd;
- er is een groeiende wil om gezamenlijk iets van de straat te maken (betrokkenheid bij acties; zomerborrel);
- om de wensen van bewoners en mogelijkheden van de straat serieus te inventariseren wordt eind 2004 een seminar over de 's-Gravendijkwal georganiseerd door B.O.O.G.;
- de kruising met Middellandstraat wordt gerenoveerd;
- de Henegouwerlaan wordt meer en meer opgeknapt;
- de 'rotte kies' aan de zuidzijde van de 's-Gravendijkwal wordt gerepareerd.

Voor wat dat laatste betreft tekent zich een **merkwaardige ontwikkeling** af. Noordzijde van de 's-Gravendijkwal. Op de Henegouwerlaan wordt de vervallen kraamkliniek prachtig gerenoveerd. Zuidzijde van de 's-Gravendijkwal. De reeds lang vervallen panden van rond 1900 worden opgeknapt en Wethouder Pastors is terecht trots op de aanpak van de 'rotte kies'.⁸ Twee rotte kiezen worden dus gevuld, maar laat het College een kaakontsteking ertussenin zitten ?

Als argument voor het 'schoonvegen' van Centraal Station gebruikt het stadsbestuur, dat een bezoeker die de stad per trein binnenkomt, niet meteen een puinhoop aan moet treffen. B.O.O.G. meent dat datzelfde argument kan gelden voor de bezoeker die Rotterdam met de auto binnenkomt via de Maastunnel, of Noord/oost en die dus de 's-Gravendijkwal over rijdt.

⁸ *Bouwen voor de rijken*, (Trouw 11-5-04). Wethouder Pastors: "Op die plek bouwen heeft een symboolwerking. Als college moesten we op een paar plekken laten zien dat we er weer zijn."

Gerelateerd hieraan: het beleid van het College van B&W is, dat meer mensen met relatief hogere inkomens naar de stad getrokken moeten worden. Dergelijke mensen zijn in staat gebleken de ca. 100 jaar oude panden van de 's-Gravendijkwal in goede conditie te houden. Dezelfde mensen weer wegjagen door de straat te laten verloederen, lijkt daarmee in tegenspraak.

In verband met bovenstaande positieve en negatieve ontwikkelingen, zal B.O.O.G. nog regelmatig met het College in overleg willen treden over de 's-Gravendijkwal. Het is dan ook onze mening dat wethouder Van den Anker, van wie wij denken dat zij het goede met de 's-Gravendijkwal voor heeft, niet voor het gehele 's-Gravendijkwal-dossier verantwoordelijk kan worden gehouden.

5. Wat willen bewoners

B.O.O.G. wil een serieuze onderhandelingspartner zijn en niet meer vrijblijvend en langs de zijlijn worden geïnformeerd over zaken die het welzijn van de bewoners aangaan, maar die al besloten zijn zonder zorgvuldige raadpleging vooraf. Wij denken dat B.O.O.G. er blijk van heeft gegeven mee te kunnen denken in problemen en grondig voorbereide informatieve stukken te kunnen leveren.

Daarnaast is B.O.O.G. realistisch: steeds is aangegeven dat er niet wordt gestreefd naar een zonnig dorpslaantje, maar naar een leefbare straat waarin - in hanteerbare en aanvaardbare mate - ook ruimte is voor stadsgenoten die niet sterk in de schoenen staan, alsmede voor een grote variatie aan horeca. Waar de bewoners duidelijk op tegen zijn is de ontstane overlast doordat te veel probleemgevallen en -instellingen naar de 's-Gravendijkwal zijn gezonden. Teveel sekshuizen, opvangsoorten en verkeersdrukte. Waar bewoners ook op tegen zijn is dat de discussie over veel onderwerpen wordt gevoerd zonder zicht op de samenhang van problemen en mogelijkheden.

Voor de korte en middellange termijn betekent dat:

Voor wat betreft **opvang verslaafden en dak- en thuislozen:**

- a. Scherpe afspraken mbt het experiment van de gebruikersruimte DeltaBouman. Nauwe en tijdige betrokkenheid van B.O.O.G. daarbij en afspraken omtrent evaluatie, handhaving en controle.
- c. De garantie van de wethouder dat de opvang beperkt blijft tot bedoelde 25 pasjeshouders.
- d. Tijdige betrokkenheid van B.O.O.G. bij plannen van politie, Roteb, GGD, e.d.
- e. Onderzoek naar de mogelijkheid andere bestaande en overlastgevendende opvangvormen te minderen (te verplaatsen).

Voor wat betreft **prostitutie:**

- a. Nauwkeurige inventarisatie van de echt (!) aanwezige prostitutievormen en sekshuizen;
- b. Gecoördineerd vergunningenbeleid t.a.v. sekshuizen, zeker nu een inhaalslag lijkt plaats te vinden mbt seksvergunningen en de Keileweg gesloten gaat worden. Dat laatste zien de bewoners van de 's-Gravendijkwal als een directe bedreiging.

En in het **algemeen:**

- a. Formele erkenning van het probleem van een bestuurlijk vacuüm⁹;
- b. Stopzetten van uitbreidingen van potentiële probleempannen en -organisaties, zolang een integraal beeld van de problematiek en van oplossingen niet is gevormd.
- c. Erkenning waterbedeffect en gevolg geven aan aanpak daarvan;
- d. Erkenning problemen met informatiebronnen en waar mogelijk aanpassen van analyses;
- e. B.O.O.G. in staat stellen om (in samenwerking met alle relevante) diensten en organisaties een onderzoek te doen naar oorzaken en mogelijke oplossingen voor problemen van de 's-Gravendijkwal, gevolgd door een in deelprojecten gefaseerd plan van aanpak, dat ook in lange termijn invulling voorziet. Met nadruk wordt gesteld dat het hier om *integraal onderzoek en intergraal plan van aanpak* gaat. De 's-Gravendijkwal is immers al te lang slachtoffer van langs elkaar heen werkende deelgemeenten, diensten, wethouders en organisaties.

Tenslotte: oneigenlijke argumenten.

Het is voor de discussies van belang dat bewoners gevrijwaard worden van oneigenlijke argumenten. Meerdere keren hebben bewoners reacties (ook van wethouders) gekregen in de zin van 'je wist toch waar je ging wonen?'. Dat bestrijden wij, omdat dit ten eerste een onbehoorlijk argument is, ten tweede omdat een verslechtering in iemands woonomgeving lang niet altijd te voorzien is.

Een kleine geschiedenis. Een bewoner komt in 1985 op een rustig stuk 's-Gravendijkwal wonen. Er is aan de eigen zijde geen horeca, aan de overzijde slechts een eetcafé. Verder woonhuizen of studentenhuis. Eind 80er jaren is er verkeer van de driehoek G.J. de Jongweg-tippelzone/Pauluskerk/Perron 0. Verslaafden e.d. lopen echter door, want hebben op de 's-Gravendijkwal niets te zoeken. Begin 90er jaren verschijnt op de hoek met het volgende huizenblok een particuliere opvang voor dak- en thuislozen. Over het algemeen geeft dit geen overlast. Eind 90er jaren verandert op bedoelde stuk 's-Gravendijkwal een eetcafé opeens in een seksclub. Navraag en bezwaar leren, dat de bewoners van de ene kant van de straat niet geïnformeerd zijn over en dergelijke ingrijpende ontwikkeling aan de overzijde, omdat zij in een andere wijk wonen. Na 2000 neemt het aantal ingeslagen autoruitjes op dit deel van de straat af. Medio 2003 wordt het opeens merkbaar onrustiger op hetzelfde straatdeel: veel verslaafden, zwervers, bedelaars, spreken bewoners agressief aan. Navraag bij wijkkantoor levert aanvankelijk niets op, berichten in de krant maken duidelijk: het centrum wordt schoongeveegd! Herfst 2003: bewoner staat met kind en fiets bij voordeur en wordt van fiets beroofd. Voorjaar 2004 agressieve verslaafde probeert binnen te dringen om geld te krijgen. Zomer 2004 zelfde verslaafde loopt op hetzelfde deel van de 's-Gravendijkwal en benadert bewoner, die snel huis invlucht en zich afvaagt of dit nog leuk wonen is. Inmiddels kent het bewuste deel van de 's-Gravendijkwal door vestigingen van diverse soorten verslaafdenopvang en aanloop door mensen die vanuit Centrum en Spangen zijn opgejaagd, een aantal spitsuren: 9:00, 12:00, 15:00 en 18:00. Het zijn de tijden waarop men van de ene opvang naar de andere kan gaan. "Je wist toch waar je ging wonen?". En: "Mensen beelden zich soms ook in dat het onveilig is geworden".

Met de laatste zin is een ander oneigenlijk argument geslopen. Dit heeft betrekking op de discussie over het meetbare van het gevoel van onveiligheid. Het is zeker zo dat voortdurend angstig om zich heen kijken een onveilig gevoel doet groeien, net zo goed als onbekendheid met sfeer van de stad of met medebewoners, enzovoorts. Het is ook zo dat het project 'Drugs in kleur' van Oude Westen, als project om overlast meetbaar te maken, onze steun en deelname verdient. Maar als, gevraagd naar het risico van meten van slechts een halve 's-Gravendijkwal, wordt geantwoord: 'O, je kunt vanaf de overkant wel zien wat er mis is' (over 6 verkeersstroken heen?), dan is kritisch volgen geboden. De 's-Gravendijkwal blijft beducht voor statistieken.

⁹ Informeel erkende Wethouder van den Anker dit in het gesprek van 1/6, en ook door haar opvolgende acties (zie 1.) gaf zij blijk van begrip voor de situatie.